

Авторка статті:

Сніжана МАЦЬКО,
здобувачка
ОП Соціальна робота

Наукова керівниця:

Зоя ЗАЛІБОВСЬКА-ІЛЬНИЦЬКА,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальних технологій

ЗАПОБІГАННЯ СУЇЦИДУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Самогубство серед підлітків – це не проблеми лише сім'ї. Соціально-політична ситуація в Україні, продовження бойових дій в областях України, порушення плинності повсякденного життя внаслідок запровадження карантинних обмежень, загрозлива ситуація в підлітковому середовищі у зв'язку з розповсюдженням небезпечних челенджів, які поширюються в Інтернеті, – також обтяжують стан подій й сезонні коливання суїцидальності. Знання соціальних і психологічних ознак суїциду можуть допомогти всім зрозуміти і запобігти нещастю [1].

За даними Держкомстату відомства, за останні роки із життям із власної ініціативи попрощалися близько 20 осіб на кожні 100 тис. населення. Максимальна кількість суїцидів за останні 20 років в Україні була зафіксована з 1996 по 2000 рік. Тоді на 100 тис. населення припадало щорічно близько 30 самогубств [2].

Науковцями виділено психодинамічний, когнітивно-поведінковий підходи до феномена суїцидальності у підлітків. Прослідковуються такі форми: гостра кризова суїцидальність (після розставання з другом); суїцидальна комунікація; суїцид на фоні великої депресії; парасуїцидальність (самоошкоджувальна поведінка); хронічна суїцидальність при нарцисизмі; самоушкодження через імпульсивну чи «залежну» поведінку [1].

Фаза підліткового віку та ранньої дорослості характеризується особливим підвищенням вразливості до розвитку психологічних проблем і розладів порівняно з іншими етапами вікового розвитку.

Причиною виникнення слугують такі чинники:

- Біологічні (статеве дозрівання).
- Нейробіологічні (наприклад, лабільність через зміни нейропластичності та завершення дозрівання мозку приблизно до 23 років).
- Соціально-вікові (шкільні та професійні вимоги).
- Психодинамічні (ідентичність, конфлікти тощо).

Варто зазначити: нині науковці схиляються до думки, що нейробіологічні та психодинамічні чинники можуть бути інтегровані між собою [2].

Підлітки часто відчують специфічну форму самотності (внаслідок початку сепарації від батьків і стану між дитиною й дорослим; тобто почуття самотності – це також ціна за розвиток самостійності). Думкою про самогубство вони висловлюють бажання фактично реалізувати свою нову свободу радикальним чином. Профілактична та просвітницька робота сприяє розвитку в здобувачів освіти вміння аналізувати свій емоційний стан, контролювати емоції, передбачає просвітницько-профілактичні заходи з учасниками освітнього процесу [1].

Це такі поширені форми, як лекції, бесіди, виступи на батьківських зборах та педагогічних нарадах, методичних об'єднаннях, семінари, психолого-педагогічний консилиум, батьківськи всеобучі, виховні години, круглі столи, диспути, години психолога,

розміщення наочної інформації в класних куточках та куточках психолога, так і більш специфічні: воркшопи, факультативи з психології, заняття у кімнаті психологічного розвантаження, заняття з елементами тренінгу для дітей, педагогів, батьків тощо [2].

Отже, суїцидальність у підлітковому віці є поширеною, нерідко спонтанною та інколи латентною. Зазначимо, що фахівцям соціальної сфери в напрямку профілактики суїцидальних тенденцій серед неповнолітніх необхідно використовувати нові дієві форми просвітницької та профілактичної роботи з усіма учасниками освітнього процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Використана література

1. Попова О. Б., Фесун С. Є. Підлітковий суїцид. Види профілактики. Київ: Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. 104 с.
2. Профілактика суїцидальних тенденцій. URL: <http://ryabushky.lbd-osv.gov.ua/poperedzhennya-suicidalnoi-povedinki-18-50-34-31-03-2020/>